

ŞEKER-İŞ SENDİKASI'NIN ÖZELLEŞTİRMEYE KARŞI HUKUK MÜCADELESİ

İlk kez 22 Haziran 2000 tarihinde IMF' ye verilen niyet mektubu ile özelleştirme gündemine alınan Türkşeker, 2000 yılı Ağustos sonu itibariyle Özelleştirme İdaresine devredilecek işletmeler portföyüne bazı fabrikalarının dâhil edilmesinin ardından Özelleştirme Yüksek Kurulu (ÖYK)'nun 20 Aralık 2000 tarih, 2000/92 sayılı kararı ile özelleştirme kapsamına alınmıştır. Bu süreç, ÖYK'nın 27.06.2003 tarihinde özelleştirme yol haritasının belirlenmesi ile de devam etmiştir.

Cumhuriyet tarihinin, ülkemizin ekonomik ve sosyal gelişimi bakımından en önemli kazanımlarından biri olan şeker fabrikalarını özelleştirme ısrarı, 2001 yılından bu yana sürmektedir. Bu noktada başlayan mücadelemiz, sektörümüzü olumsuz yönde etkileyecek her türlü durum ve şartta üzerine düşen sorumluluk anlayışı içerisinde gerçekleştirdiğimiz çalışmalarımızla günümüze kadar büyük bir kararlılıkla süre gelmiştir.

ÖYK'nın 27.06.2003 tarihinde aldığı kararla özelleştirme yol haritası belirlenmiştir. Türkşeker'in bağlı ortaklık ve iştiraklerindeki hisselerinin özelleştirme programına alınmasına ve özelleştirme işlemlerinin 31 Aralık 2003 tarihine kadar tamamlanmasına karar verilmiştir. ÖYK kararında, 31 Ekim 2003 tarihine kadar, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (ÖİB) ile Türkşeker tarafından yapılacak çalışmalar neticesinde, Türkşeker'e ait fabrikalardan portföy grupları oluşturulması öngörülmüştür.

Ayrıca bu portföy gruplarının özelleştirme programına alınmasına ilişkin takvimin belirlenmesi, özelleştirme programına alınan portföylerin satış yöntemiyle özelleştirilmesi, 2004 yılı Mayıs ayından itibaren ihale ilanına çıkılması ve ihalelerin 31 Aralık 2004 tarihine kadar tamamlanması, Türkşeker'in faaliyeti ve kullanımı ile doğrudan doğruya ilgisi olmayan işletme dışı atıl durumdaki varlıkları ve şeker üretimiyle ilgisi olmayan birimlerinin Türkşeker tarafından satılarak sonuçlandırılması karara bağlanmıştır. Bilahare yapılan çalışmalarda 7 adet 3'lü, 1 adet 4'lü portföy oluşturulması benimsenmiş, ancak çalışmalar 2004 yılı Ocak ayına uzatılmıştır.

2004 yılı özelleştirme programı ise, 11 Şubat 2004 tarihinde açıklanmıştır. Sonrasında Amasya, Kayseri ve Kütahya şeker fabrikaları hisselerinin satışı için ihaleye çıkmıştır. Amasya Şeker Fabrikası A.Ş.'de bulunan % 15 oranlarındaki İdare hissesinin özelleştirme ihalesinde en yüksek teklifi 1.250.000 ABD doları ile Sınırlı Sorumlu Amasya Pancar Ekicileri Kooperatifi vermiş, nihai pazarlık görüşmeleri 20.05.2004 tarihinde tamamlanarak sözleşme imzalanmıştır.

Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.'de bulunan % 10 oranlarındaki İdare hissesinin özelleştirme ihalesi, yeterli teklif verilmemesi üzerine İhale Komisyonu Kararı ile iptal edilmiştir.

Kütahya Şeker Fabrikası A.Ş.'de bulunan %56 oranındaki İdare hissesinin blok satış yöntemiyle özelleştirilmesi amacıyla 09.08.2004 tarihinde yapılan nihai pazarlık görüşmeleri tamamlanmış, en yüksek teklifi 23.820.000 ABD doları ile Torunlar Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. vermiş ve ihaleyi kazanmıştır. Sendikamızın özelleştirme işlemine karşı açtığı davadan da olumlu sonuç alınamamış ve devir gerçekleşmiştir.

Bir yandan özelleştirmeye olan mücadelesine yoğun bir şekilde devam eden Sendikamız Şeker-İş 2004 yılı Aralık ayının sonlarına doğru alınan Bakanlar Kurulu kararıyla, Şeker Kurumu'nun kapatılması üzerine yeni bir mücadele sürecinin içine daha girmiştir. 27.12.2004 tarihinde Şeker Kurumu'na yönelik alınan kapatma kararı üzerine derhal harekete geçen Sendikamız Şeker-İş, yasa ile kurulmuş idari bir otorite olan Şeker Kurumu'nun kapatılmasına ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı'nın iptali ve yürütmenin durdurulması, bu karara dayanak teşkil eden 4634 sayılı Şeker Kanunu'nun geçici 8. maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğundan iptali amacıyla 2 Şubat 2005 tarihinde Danıştay'da dava açmıştır. Söz konusu dava lehimize sonuçlanmıştır.

Ayrıca görülen dava ve yapılan incelemeler sonucunda Danıştay 13. Dairesi tarafından verilen 2005/5903 esas sayılı kararı ile "Dava konusu işlemlerin dayanağı bulunan 4634 sayılı Şeker Kanunu'nun geçici 8. maddesinin iptali için ANAYASA MAHKEMESİ'NE BAŞVURULMASINA" ve "Anayasa Mahkemesi kararının gönderilmesinden sonra istem hakkında yeniden bir karar verilmesine kadar 2004/8330 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın Eki Karar'ın 1. maddesi ile 22.12.2004 tarih ve 1824 sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı işleminin "yürütülmesinin durdurulmasına" karar verilmiştir. Bu karar üzerine Anayasa Mahkemesi önünde giden uyuşmazlıkta, Mahkeme, 20 Kasım 2008 tarih ve 27060 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2 Mayıs 2008 tarih, 2005/68 esas ve 2008/102 karar sayılı kararı ile ilgili yasa maddesinin Anayasaya aykırı olduğunu hükmedilerek başvuru kabul edilmiştir. Bu kararın ardından Danıştay 13. Dairesi; 14 Ocak 2009 tarihli kararıyla, "Şeker Kurumu'nun görev süresini 31 Aralık 2004 tarihi itibarıyla sona erdiren Bakanlar Kurulu kararı ve idare kararlarını" hukuka aykırı bularak iptal etmiştir.

21.01.2005 tarih ve 2005/17 sayılı Özelleştirme Yüksek Kurulu kararı ile özelleştirme yol haritası revize edilmiş, Türkşeker'in özelleştirmeye hazırlık süresinin 31.12.2006 tarihine kadar uzatılmasına, Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş.'deki kamu hisselerinin 31.12.2005 tarihine kadar satış suretiyle özelleştirilmesine, Adapazarı Şeker Fabrikası A.Ş.'de bulunan kamu hisselerinin özelleştirme programına alınmasına ve 12 ay içerisinde satış yöntemiyle özelleştirilmesine karar verilmiştir.

Nitekim Adapazarı Şeker Fabrikası A.Ş.'de bulunan yüzde 94,09 oranındaki İdare hissesinin blok olarak satış yöntemiyle özelleştirilmesi amacı ile 24 Mayıs 2005 tarihinde ihaleye çıkmıştır. 02.08.2005 tarihinde yapılan nihai pazarlık görüşmelerinde en yüksek teklifi 45 milyon 750 bin ABD

Doları ile S.S. Adapazarı Pancar Ekicileri Kooperatifi vermiş, fabrikanın devri 15 Kasım 2005 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Diğer yandan 13.06.2005 tarih ve 2005/69 sayılı ÖYK kararıyla Ankara Şeker Fabrikası'na ait arazinin bir kısmı Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne devredilmiştir. 28.10.2005 tarihinde sendikamız Şeker-İş'in bu kararın iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle Danıştay 13. Dairesinde açtığı dava lehimize sonuçlanmıştır. Ancak Danıştay 13. Dairesinde esastan görüşülmesine devam edilen Ankara Şeker Fabrikası arazisine ilişkin davamızın 29.05.2007 tarihinde Danıştay 13. Dairesi tarafından reddedilmesi üzerine Sendikamızca yeniden Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'na (DİDDK) başvurularak itiraz edilmiş, 3.10.2007 tarihinde ise Sendikamız bu sefer de ÖİB ve Şeker Kurumu'na dava ile ilgili itirazlarımız sonuçlanana kadar söz konusu arazi ile ilgili işlem tesis edilmemesi konusunda yazılı başvuruda bulunmuştur.

2005 yılında Ankara Şeker Fabrikası'na ait arazinin bir kısmının Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne devredilmesine ilişkin dava süreci sürerken şeker fabrikalarına yönelik özelleştirme çalışmalarına da hız kazandırılmıştır. Bu doğrultuda Danışman firma olarak belirlenen ve Oyak Yatırım Menkul Değerler A.Ş., Rabo International Advisory Services B.V. ve ED&F Man İstanbul Pazarlama Ltd. Sti.'den oluşan üçlü konsorsiyum, 2005 yılının Haziran ayında şeker fabrikalarına ilişkin ortak bir özelleştirme strateji raporu hazırlamıştır. Raporda önerilen strateji, coğrafi gruplar temelinde bir özelleştirme uygulamasına dayandırılmıştır.

Buna göre, özelleştirme İdaresince hazırlanan portföy grupları 5'e ayrılmıştır. Bunlar;

1. Grup(A): Kars, Erciş, Ağrı, Muş, Erzurum
2. Grup(B): Elazığ, Malatya, Erzincan, Elbistan
3. Grup(C): Kastamonu, Kırşehir, Turhal, Yozgat, Çorum, Çarşamba
4. Grup(D): Ankara, Bor, Ereğli, Iğın
5. Grup(E): Uşak, Alpullu, Burdur, Afyon, Eskişehir

Buldukları bölgelerin coğrafi temellerine göre hazırlanarak ortaya konan bu dağılım Sendikamızın üzerine basa basa vurguladığı gibi; yüksek verimlilik ve kapasiteye, düşük üretim maliyetlerine sahip 5-6 fabrikanın dışında kalan 20 fabrikanın geleceği konusunda belirsizliklerin olduğu, hatta bu fabrikaların kapanma riskiyle karşı karşıya kalacağı endişesinin ne kadar haklı olduğunu ortaya koymuştur. Portföy dağılımına ilişkin coğrafi kümelenmenin yanı sıra kapasite, ölçek, verimlilik, maliyet gibi unsurların da ön plana çıktığı bu dağılım ile son gruplandırmalar içerisinde yer alan fabrikaların kapanma tehlikesi yaşayacağı geçmişten bugüne Sendikamız tarafından defalarca kez dile getirilmiştir.

Ayrıca 2005 yılının Haziran ayında şeker fabrikalarının özelleştirilmesine karşı aktif mücadelesine devam eden Sendikamız tarafından Genel Merkezimizce hazırlanan “Pancar Tarımı, Pancar Şekeri Sanayi ve Özelleştirme” başlıklı raporumuz başta Cumhurbaşkanı, Başbakan, Bakanlıklar ve tüm Milletvekilleri olmak üzere tüm kişi ve kurumlara, medya organlarına, köşe yazarlarına, akla gelebilecek herkese gönderilerek geniş çaplı kamuoyu oluşturulmuştur. Gönderilen raporda pancar tarımının önemi, istihdama, tarım ve hayvancılığa, yan sektörlere, ülke ekonomisine katkıları, çevre ve ekolojik denge açısından önemi, biyoetanol üretimi açısından avantajları, kotalar, maliyetler, şeker sektörünün sorunları... vb. gibi pek çok konuya değinilmiştir. Tüm çevrelerde büyük ilgi uyandırarak basında geniş yer tutan bu raporumuzun dışında Sendikamız Şeker-iş kamuoyunu daha fazla bilinçlendirmek adına gazete ve dergi haberleri, köşe yazıları, söyleşiler, televizyon programları gibi etkin iletişim araçlarını da kullanarak sesimizi daha geniş bir kitleye duyurmayı hedeflemiştir.

Ancak ne var ki pancar tarımı ve şeker sanayinin geleceği dolayısıyla ülkemizin geleceği açısından olası tüm tehlikeler defalarca gündeme getirilmiş olmasına rağmen Bor, Ereğli ve Ilgın şeker fabrikaları 06.12.2005 tarih ve 26015 sayılı ÖYK kararıyla özelleştirme programına alınmış, 13 Nisan 2006 tarihinde de ihale ilanları yayınlanmıştır.

Türkşeker’e ait en karlı ve verimli fabrikalardan Bor, Ereğli ve Ilgın Şeker Fabrikalarının özelleştirme programına alınmasıyla birlikte karlı fabrikaların yerli ve yabancı şeker kartellerine satılacağı, diğerlerinin ise kapanma tehlikesi yaşayacağı yönündeki endişelerimizin artması sebebiyle, Genel Merkezimizce yeniden raporlar hazırlanarak tüm yetkili ve ilgili mercilere ulaştırılmıştır.

Bu arada Genel Merkezimizce, her türlü olasılık değerlendirilerek bir yandan da kapsamlı eylemler gerçekleştirebilmek için gerekli hazırlıklar yürütülmüştür. Sendikamızca gösterilen olağanüstü çabaya, tüm girişimlerimize ve görüşlerimizin bütün platformlarda kabul edilmesine rağmen yetkililer tarafından herhangi olumlu bir adım atılmadığı gibi Bor, Ereğli ve Ilgın Şeker Fabrikalarımızın satışı için ihaleye çıkarılması sabrımızın taşıdığı son nokta olmuştur. Bunun üzerine 16.04.2006 tarihinde gerçekleştirilen olağanüstü toplantıda Sanayimizin geleceğini etkileyecek büyük çaplı kararlar alınmış, şeker fabrikalarının özelleştirilmesine karşı 5 Mayıs 2006 tarihinde başlatılmak üzere 28 ilde sürekli eylem kararı alınmıştır. Ardından derhal tüm hazırlıklar tamamlanarak alınan eylem kararları uygulamaya konulmuştur.

Bu arada Hükümet ve ilgili kuruluşların yetkilileri ile Sendika Yönetim Kurulumuz arasında gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde 31 Mayıs olarak belirlenen ihale tarihi önce 30 Haziran’a, ardından 30 Kasım’a olmak üzere iki kez ertelenmiştir.

Bu arada hukuk mücadelesini de başlatan Şeker-İş, 26.01.2006 tarihinde Danıştay 13. Dairesine başvurarak Bor, Ereğli ve Ilgın şeker fabrikalarının özelleştirme programına alınmasına ilişkin karara

karşı iptal ve yürütmenin durdurulması istemiyle dava açmıştır. Dava konusu kararın hukuka aykırı yönleri olarak ise; şeker sektörünün stratejik önemi, kararın şekerde özelleştirme yol haritasına ve kamu yararına aykırı yönü, düşük maliyetle şeker üreten bu üç fabrikanın özelleştirilmesinin sosyal işlevleri bulunan Türkşeker'i sürdürülemez bir üretim noktasına götüreceği, kaçak şekerle mücadele edilememesinin şeker stokları oluşturduğu ve bu durumun şeker fabrikalarını değersizleşmesine neden olduğu gibi unsurlar dava dilekçesinde belirtilmiştir. Ayrıca dava konusu işlemlerin hukuka, ülke ve toplum çıkarlarına aykırı olduğu açık bir şekilde vurgulanmıştır.

Ne var ki Danıştay 13. Dairesi, 05.05.2006 tarihinde aldığı kararla yürütmenin durdurulması istemini reddetmiştir. Bunun üzerine Sendikamızın 24.05.2006 tarihinde, Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna yaptığı red kararına yönelik itiraz başvurusu Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca 06.07.2006 tarihinde kabul edilmiştir. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, Sendikamızın itirazını yerinde bularak "Satışları şeker sektörünün geleceği açısından zararlı olabilir" gerekçesi ile Türk Şeker Fabrikaları A.Ş. bünyesindeki Bor, Ereğli ve Ilgın Şeker Fabrikası'nın satışına onay vermemiş ve şeker sektörünün dengeleri nedeniyle en kârlı üç fabrikanın satışının tekrar gözden geçirilmesini isteyerek dava dosyasını Danıştay 13. Dairesi'ne iade etmiştir.

Bunun ardından davamızın yeniden görüşülmesi sonucunda Danıştay 13. Dairesi tarafından 11.12.2006 tarihi itibarıyla ikinci kez ret kararı alınması üzerine Sendikamızca 23.01.2007 tarihinde yeniden Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna itirazda bulunulmuş, Kurul ise 05.04.2007 tarihinde aldığı kararla itiraz başvurumuzu kabul etmiştir. Ayrıca alınan kararla Danıştay 13. Dairesinin 11.12.2006 günlü ve 2006/606 sayılı kararının kaldırılmasına, ÖYK kararının yürütmesinin durdurulmasına karar verilmiştir.

Türkşeker'e ait Bor, Ereğli ve Ilgın Şeker Fabrikalarının özelleştirme programına alınmasına dair ÖYK kararının yürütmesinin durdurulması kararının ardından ortaya çıkan siyasi ve hukuki neticeler doğrultusunda 18 Eylül 2007 tarih ve 2007/54 sayılı ÖYK kararı ile özelleştirmeye yönelik 01.12.2005 tarihli ÖYK kararı iptal edilerek, Bor, Ereğli ve Ilgın Şeker Fabrikalarımız yeniden Türkşeker bünyesine aktarılmıştır.

Bor, Ereğli ve Ilgın Şeker Fabrikalarının dava süreçleri devam ederken 08.08.2006 tarih ve 2006/62 sayılı ÖYK kararı ile Malatya Şeker Fabrikaları arazilerinin bir bölümünün Belediye ve bazı kamu kurumlarına bedelsiz olarak devredilmesine karar verilmiştir. Bunun üzerine 06.09.2006 tarihinde Danıştay 13. Dairesine söz konusu ÖYK kararının iptali ve yürütmenin durdurulması amacıyla dava açan Sendikamız itirazı 27.11.2006 tarihinde Danıştay 13. Dairesi tarafından yerinde bulunarak yürütmenin durdurulmasına karar verilmiştir. Bu karar sonrasında yargı kararında belirtilen eksiklikleri giderme yönünde yapılan çalışmalar sonucunda alınan 04.02.2008 tarihli ÖYK kararı ile yeniden, Malatya Şeker Fabrikaları arazilerinin bir bölümünün Belediye ve bazı kamu kurumlarına bedelsiz

devrine karar verilmesi üzerine Sendikamız yeniden Danıştay 13. Dairesi nezdinde dava açmış, talebimizin Danıştay 13. Dairesi tarafından reddedilmesi üzerine DİDDK'na başvuruda bulunulmuşsa da sonuç değişmemiştir.

08.10.2007 tarihinde, 2007/57 sayılı ÖYK kararı ile Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. deki kamu hisselerinin tamamı özelleştirme programına alınarak ÖİB' ye devredilmesinin ardından Sendikamız Şeker-İş, 7 Aralık 2007 tarihinde Danıştay 13. Daire nezdinde dava açarak Türkşeker'in özelleştirme programına alındığı 2007/57 sayılı ÖYK kararına itiraz etmiştir. Davamızda yürütmenin durdurulması isteminin Daire tarafından reddedilmesi üzerine Sendikamız, Danıştay İdari Dava Dairelerine başvurarak itirazda bulunmuş ve Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından 12.06.2008 tarihinde, 2007/57 sayılı ÖYK kararı hakkında yürütmeyi durdurma kararı alınmıştır. Danıştay kararı sonrasında, yürütmeyi durdurma gerekçesini bertaraf etmek ve yasal boşlukları doldurmaya yönelik olarak, ÖİB tarafından, danışman olarak belirlenen firmaya, özelleştirmeyi kota satışına dönüştürecek nitelikte olan bir Ek Strateji Raporu hazırlanmıştır. Bu rapor ile, asıl Strateji Raporunda bulunan, özelleştirme işlemlerine başlamadan önce, Şeker Kanunu'nda bazı değişikliklerin yapılması, beş yıl boyunca sabit üretim kotalarının belirlenmesi, pancar ve şeker fiyatlarının ilişkilendirilmesi, C şekerinin kullanım alanlarının genişletilmesi işlemlerinin tamamlanması şartlarından vazgeçildiği gibi portföy sayısı da 5'ten 6'ya yükseltilmiştir.

Ek Strateji Raporu çerçevesinde alınan 12 Ağustos 2008 tarih ve 2008/50 sayılı ÖYK kararı ile; Türkşeker bir kez daha tüm varlıklarıyla birlikte özelleştirme programına alınmıştır. Karar ile, Türkşeker A.Ş.'ye ait şeker fabrikalarının coğrafi bazlı portföy grupları halinde özelleştirilmesi, satışın "varlık satışı" suretiyle gerçekleştirilmesi, portföy gruplarının;

PORTFÖY-A : Kars, Erciş, Ağrı, Muş, Erzurum,

PORTFÖY-B : Elazığ, Malatya, Erzincan, Elbistan,

PORTFÖY-C :Kastamonu, Kırşehir, Turhal, Yozgat, Çorum, Çarşamba,

PORTFÖY-D : Bor, Ereğli, Ilgın,

PORTFÖY-E: Uşak, Alpullu, Burdur, Afyon, Susurluk (Susurluk , ÖYK'nın 20.11.2008 tarihli ve 2008/65 sayılı Kararı ile bu portföye ilave edilmiştir.)

PORTFÖY-F : Eskişehir, Ankara

şeklinde belirlenmesi öngörülmüştür.

Bu kapsamda, Portföy A grubunda yer alan fabrikalarımız (Kars, Erciş, Ağrı, Muş ve Erzurum) için 24 Eylül 2008 - 27 Kasım 2008 tarihleri arasında çıkılan ihale, teklif gelmemesi nedeniyle 28 Kasım

2008 tarihi itibariyle iptal edilmiştir. Bu ihaleye yönelik Sendika tarafından açılan dava da, Danıştay 13. Dairesi'nin 2008/10928 sayılı kararı ile "ihalenin iptal edilmesi nedeniyle" davanın konusu kalmadığından uyuşmazlık konusu işlemlerin yürütülmesinin durdurulması isteminin incelenmesine olanak kalmadığı" hükmüyle sonuçlanmıştır. 09.07.2009 tarihinde Türkşeker'deki kamu hisselerinin tamamının özelleştirme programına alınmasına dair 2008/50 sayılı ÖYK kararı üzerine açılan davada Danıştay 13. Dairesi tarafından verilen yürütmenin durdurulması isteminin reddi kararına yapılan itirazda Danıştay İDDK tarafından reddedilmiştir.

T.C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından 11.09.2009 tarihinde 4046 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde Portföy C (Kastamonu, Kırşehir, Turhal, Yozgat, Çorum ve Çarşamba) grubu olarak bir bütün halinde "Satış" yöntemi "Varlık Satışı" şeklinde uygulanmak suretiyle "Pazarlık Usulü" ile özelleştirilmek üzere ihaleye çıkmıştır. Söz konusu ihale ile ilgili olarak Danıştay 13. Dairesine Sendikamız tarafından açılan davada verilen 15.12.2009 tarih, E:2009/5861 sayılı karar ile ihalenin yürütülmesinin durdurulmasına, sonrasında ise ihale komisyonunun kararının iptaline karar verilmiştir.

ÖİB tarafından, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. ye ait Elazığ, Malatya, Erzincan ve Elbistan Şeker Fabrikalarının (Portföy B) özelleştirilmesini teminen 05.11.2009 tarihinden itibaren yayımlanan ilanlarla ihaleye çıkılmış ve ihale için son teklif verme tarihi 21.01.2010 olarak belirlenmiştir. Söz konusu B Portföy Grubunun ihale koşullarını belirleyen "İhale Şartları Belgesi" nin iptali ve yürütmenin durdurulması talebiyle ÖİB aleyhine Danıştay 13. Dairesinin 2009/6778 E. Sayılı dosyasında açılan davada 12.01.2010 tarihli karar ile dava konusu işlemin yürütülmesinin durdurulmasına karar verilmiştir.

2011 yılında ise Danıştay tarafından, Portföy B grubu (Elazığ, Malatya, Erzincan, Elbistan) ve Portföy C grubu (Kastamonu, Kırşehir, Turhal, Yozgat, Çorum, Çarşamba) fabrikalarının özelleştirilmesine ilişkin Danıştay'da açılan davalar sonucunda nihai kararlar verilmiştir.

15.12.2009 tarihinde Portföy C grubu fabrikalarının özelleştirilmesine ilişkin ihale ilanının ve şartnamesinin yürütmeyi durdurma kararı verilme gerekçesi olarak; şeker sektöründe arz talep dengesinin bozulması, istikrarlı işleyişin ve üretimin sürdürülmesi, dışa bağımlılık yaratılmaması, üretim şartı ve teminat bedelinin gözetilerek özelleştirmenin yapılması gerektiği fakat şartnamenin ise bu ilkeleri sağlamaktan uzak olduğu belirtilmiştir. 06.12.2010 tarihinde; Danıştay 13. Dairesi tarafından C grubunun bir bütün halinde özelleştirilmesi amacıyla hazırlanan ihale şartları belgesinin ve davalı idarenin ihaleye çıkarma kararının iptali ve 08.12.2009 tarihinde yapılan ihaleyi sonuçlandıran ihale komisyon kararının da iptaline karar verilmiştir. Bu kararlara karşı davalı Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından yapılan temyiz isteğinden, 27.06.2011 tarihli dilekçe ile feragat edilmiştir ve böylelikle davalarda verilen iptal kararları kesinleşmiştir.

Yine aynı dönemde devam eden, Portföy B grubu için Danıştay 13. Dairesi tarafından 11.01.2011 tarihinde B grubunun bir bütün halinde özelleştirilmesi amacıyla hazırlanan ihale şartları belgesinin ve davalı idarenin ihaleye çıkarma kararının iptaline karar verilmiştir.

Bu iptal kararına karşı olarak aynı şekilde temyiz isteğinde bulunan ÖİB dosyaya sunduğu 27.06.2011 tarihli dilekçe ile temyiz isteğinden feragat etmiştir. Bu dilekçenin kayda girmesiyle birlikte Danıştay 13.Dairesi'nin iptal kararı kesinleşmiştir. Dolayısıyla, TÜRKŞEKER fabrikalarının özelleştirilmesine dair işlemlerin tümü yargı kararı ile iptal edilmiş olup davalı ÖİB'nin temyizden feragat dilekçeleri ile iptal kararları kesinleşmiştir.

Buna rağmen; Özelleştirme İdaresi tarafından 14.09.2011 tarihli Resmi Gazete'nin 28054 sayılı ilanında, yer alan TÜRKŞEKER'e ait portföy B grubu (Elazığ, Malatya, Erzincan, Elbistan) ve portföy C grubu (Kastamonu, Kırşehir, Turhal, Yozgat, Çorum, Çarşamba) şeker fabrikalarının portföy grubu olarak bir bütün halinde "Satış" yöntemi "Varlık Satışı" şeklinde uygulanmak suretiyle "Pazarlık Usulü" ile özelleştirmek üzere ihale edeceği yayınlanmıştır. Söz konusu fabrikalara ilişkin 2009 yılında yapılan ihalede portföy B grubu için geçici teminat tutarı 7 Milyon Dolar olarak belirlenmiş olup, 2011 yılında bu tutar 10 Milyon Dolar olarak açıklanmıştır. Portföy C grubu fabrikaları için belirlenen geçici teminat tutarı 2009 yılında 10 Milyon Dolar iken, 2011 yılında bu tutar 15 Milyon Dolar olarak açıklanmıştır. Sendikamız tarafından söz konusu fabrikalar için 14.09.2011 tarihinde ihale oluru kararı ile ihale şartları belgesinin iptaline yönelik yürütmenin durdurulması istemli dava açılmıştır.

Danıştay kararı ile iptal edilen 2009 ihalesi ile birebir aynı olması sebebiyle yargı kararını etkisiz bırakmaya yönelik davalı idare "ihale oluru" kararı ile bu karar ekinde yer alan, ihale koşullarını belirleyen "ihale şartları belgesi" nin iptali; 11.11.2011 tarihinde son tekliflerin alınacak olması da gözetilerek dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması istemini içermektedir. Bu gelişmelerin ardından 29 Kasım 2011 günü nihai pazarlık görüşmeleri tamamlanarak, Portföy C grubu ihalesi 656 milyon dolar karşılığında Ak-Can Şeker Sanayi ve Ticaret A.Ş'ye, portföy B grubu ihalesi ise 266 milyon dolara Kolin-Limak yatırım ortaklığına verilerek fabrikaların satışları gerçekleşmiştir. Hemen ardından, Sendikamız tarafından 30 Kasım 2011 tarihinde ihaleyi sonuçlandıran ihale komisyon kararının iptaline yönelik dava açılmış, 6 Mart 2012 tarihinde de konuyla ilgili davada ara karar çıkmıştır.

Ardından Danıştay tarafından 3 Temmuz 2012 tarihinde ihaleyi sonuçlandıran ihale komisyon kararının iptaline ilişkin yürütmenin durdurulması istemi ile açtığımız dava reddedilmiştir. Dairenin verdiği karara ilişkin tebligatın elimize ulaşmasının ardından 8 Ağustos 2012 tarihinde kararın usul ve esaslara aykırı olduğu gerekçesiyle sendikamız tarafından Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'na itirazda bulunulmuştur.

Portföy B ve Portföy C şeker fabrikalarının özelleştirilmesine yönelik ihale oluru ile ihale şartları belgelerinin iptali istemi ile Danıştay 13. Dairesinin 2011/3409 E. ve 2011/3410 E. sayılı dosyalarında açılan davalarda ise, Daire'nin 09.12.2011 tarihli kararı ile, yürütmenin durdurulması istemleri oybirliği ile reddedilmiştir. Bu fabrikalar için 14.09.2011 tarihinde açmış olduğumuz ihale oluru kararı ile ihale şartları belgesinin iptaline yönelik yürütmenin durdurulması istemli davada 02.01.2012 tarihinde Danıştay tarafından yayınlanan ret kararının ardından Sendikamız; 03.01.2012 tarihinde tarafımıza tebliğ alınan karara karşı aynı gün, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'na itiraz etmiştir. Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. ye ait Portföy C (Kastamonu, Kırşehir, Turhal, Yozgat, Çorum ve Çarşamba) ve Portföy B (Malatya, Erzincan, Elazığ ve Elbistan) Şeker Fabrikalarımızın özelleştirilmesine ilişkin 29.11.2011 tarihinde nihai pazarlık görüşmeleri tamamlanmış olan ihaleler, Başbakanlık Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 09.10.2012 tarih ve 2012/151 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

2018 ŞEKER FABRİKALARI ÖZELLEŞTİRME SÜRECİNE BAKIŞ

İlerleyen süreçte, 2016 yılında Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın Türkşeker'in özelleştirme stratejisinin belirlenmesi için yeniden ihale açtığı ve ihaleyi AK yatırım şirketi tarafından kazanıldığı açıklanmıştır. Fakat 2003 yılında kabul edilen, bir kaç kez revize edilen ve temelinde portföy bazında özelleştirmeyi hedefleyen stratejinin yenilenmesi için açıldığı düşünülen ihale sonucunda yeni bir strateji raporu hazırlanıp hazırlanmadığı, yeni stratejinin temel esasları, kamuoyuna açıklanmamıştır. Bu çerçevede Sendikamız 22 Ocak 2018 tarihinde Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (ÖİB)'na özelleştirme stratejisi, yönetimi ve sürecine dair bir ÖYK kararı olup olmadığına dair bilgi edinme başvurusunda bulunmuştur. Bilgi edinme talebimize olan cevap şeker fabrikalarının özelleştirilmesine ilişkin çalışmaların belli bir olgunluğa ulaştığında kamuoyuyla paylaşılacağı şeklinde verilmiştir. Fakat bu cevabın hemen akabinde özelleştirme süreci aşağıda sunulduğu şekilde başlatılmış ve süreç hızlı bir şekilde işletilmiştir.

ÖİB web sayfasında 20.02.2018 Salı günü akşam saatlerinde (17:30 civarında) yayımlanan ilan ile TÜRKŞEKER'e ait toplam 14 fabrikanın ihalesi kamuoyuna duyurulmuştur. ÖİB ilanı ile, aşağıda adı, geçici teminat tutarı, ihale şartnamesi bedeli ve son teklif verme tarihi listelenen toplam 14 fabrika ile (Bor, Çorum, Kırşehir, Yozgat, Erzincan, Erzurum, Iğın, Kastamonu, Turhal, Afyon, Alpullu, Burdur, Elbistan, Muş Şeker Fabrikaları) ilgili;

- (a) satış yöntemi ile ayrı ayrı özelleştirileceği,
- (b) özelleştirmenin "Satış" yöntemi uygulanmak suretiyle "Pazarlık Usulü" ile gerçekleştirileceği, pazarlık görüşmesine devam edilen teklif sahiplerinin katılımı ile yapılacak açık arttırma suretiyle sonuçlandırılabilceği,,
- (c) İhalelere gerçek ve tüzel kişiler ile yatırım fonları ve ortak girişim gruplarının katılabileceği,
- (d) isteklilerin ayrı ayrı olmak koşuluyla birden fazla ihaleye teklif verebilecekleri,

- (e) fabrikalar için hazırlanan ihale şartnamelerinin 26.02.2018 tarihinden itibaren idareden alınabileceği,
- (f) ihale şartnamesi almış isteklilerin talepleri halinde, ihale şartnamesinde belirtilen tarih ve şartlarda mevcut durum tespiti yapmak üzere fabrika ziyaretinde bulunma ve fabrika yöneticileri ile görüşme imkanına sahip olacakları,
- g. tekliflerin türk lirası olarak verileceği, ihale bedelinin peşin veya vadeli ödenebilmesinin mümkün olduğu,
- h. idarenin son teklif verme tarihini belirli bir tarihe kadar veya bilahare belirlenecek bir tarihe kadar uzatabileceği,
- i. ihaleye ilişkin diğer hususların ihale şartnamesinde yer aldığı,

SIRA NO	İHALE KONUSU FABRİKA	GEÇİCİ TEMİNAT TUTARI (TL)	İHALE ŞARTNAMESİ BEDELİ (TL)	SON TEKLİF VERME TARİHİ
1	Bor Şeker Fabrikası	4.000.000	10.000	03/04/2018
2	Çorum Şeker Fabrikası	5.000.000	10.000	03/04/2018
3	Kırşehir Şeker Fabrikası	4.000.000	10.000	03/04/2018
4	Yozgat Şeker Fabrikası	4.000.000	10.000	03/04/2018
5	Erzincan Şeker Fabrikası	3.000.000	10.000	11/04/2018
6	Erzurum Şeker Fabrikası	3.000.000	10.000	11/04/2018
7	Ilgın Şeker Fabrikası	5.000.000	10.000	11/04/2018
8	Kastamonu Şeker Fabrikası	3.000.000	10.000	11/04/2018
9	Turhal Şeker Fabrikası	5.000.000	10.000	11/04/2018
10	Afyon Şeker Fabrikası	5.000.000	10.000	18/04/2018
11	Alpullu Şeker Fabrikası	3.000.000	10.000	18/04/2018
12	Burdur Şeker Fabrikası	4.000.000	10.000	18/04/2018
13	Elbistan Şeker Fabrikası	3.000.000	10.000	18/04/2018
14	Muş Şeker Fabrikası	3.000.000	10.000	18/04/2018

bilgileri verilmiştir. İlan ile aynı gün, yine davalı web sayfasına eklenen açıklama ile, özelleştirme sürecine dair bazı bilgilere yer verilmiştir. Buna göre,

- (a) 2000 yılında özelleştirme kapsamına, 2008 yılında özelleştirme programına alınan TÜRKŞEKER ile ilgili, **Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun belirlediği strateji çerçevesinde**, özelleştirme hazırlık çalışmaları tamamlanmış ve bazı fabrikalar için ihale ilanı aşamasına gelinmiştir,
- (b) özelleştirmede fabrikada çalışanların ve pancar ekimi yapan çiftçilerin korunması ile fabrikalarda üretimin devamlılığı temel ilke olarak alınmış ve ihale belgelerinde düzenlemeler yapılmıştır,

(c) şeker üretimi ile doğrudan ilişkisi olmayan arsa ve araziler ihale dışında tutulmuştur,

(d) ihaleler katılımın artırılması ve rekabetin tesis edilebilmesi amacıyla; yerel yatırımcılar, kooperatifler ve diğer paydaşların tek tek veya bir araya gelerek teklif verebilmelerini teminen ihaleye katılım için geçici teminatların düşük seviyede tutulması da dahil olmak üzere ihale belgelerinde bu çerçevede kolaylaştırıcı düzenlemeler yapılmıştır.

20 Şubat 2018’de başlatılan özelleştirme sürecinin yasal dayanakta yoksun olması nedeniyle, Sendikamız tarafından 21.02.2018 tarihli Danıştay 13.Dairesi’nde açılan dava ile Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.’ye ait Bor, Çorum, Kırşehir, Yozgat, Erzincan, Erzurum, Iğın, Kastamonu, Turhal, Afyon, Alpullu, Burdur, Elbistan ve Muş Şeker Fabrikalarının “Satış” yöntemi uygulanmak suretiyle “Pazarlık Usulü” ile ayrı ayrı özelleştirilmek üzere, kamuoyuna açıklanan bir Özelleştirme Yüksek Kurulu (ÖYK) kararı olmaksızın ihaleye çıkarılmasına ilişkin davalı idare “ihale oluru” kararının iptali, 03.04.2018 tarihinde son tekliflerin alınacak olması da gözetilerek dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması ve yargılamanın duruşmalı olarak yapılması istemini içerir dava açılmıştır.

Anılan davanın açılmasından sonra, ÖİB tarafından dosyaya sunulan cevap dilekçesi ile, kamuoyuna açıklamayan 17.01.2018 tarihli ÖYK kararının varlığından haberdar olunmuştur. Sermayesinin tamamı kamuya ait TÜRKŞEKER’e ait 14 fabrikanın özelleştirilmesine dair iş ve işlemler sırasında aleniyet ve şeffaflık ile ilgili hükümlerin ihlali, bilgi edinme başvurusuna yanıtıcı bilgi verme, ihale sürecine dair kamuoyuna açıklanmayan bilgi ve belgelerin 3.kişilerle paylaşılmış olması şüphesini doğuran eylemler nedeniyle, 21.02.2018 tarihinde Özelleştirme İdaresi Başkanı/Yetkilileri Hakkında Suç Duyurusunda bulunulmuştur. 06.03.2018 tarihinde suç duyurusuna ilişkin görevsizlik kararının verilmesi üzerine suç duyurusu, görev ve yetki bakımından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’na gönderilmiş, 01.10.2018 tarihli kovuşturmaya yer almadığına dair işleme konulmama kararı verilmiştir. Gizli tutulan ve içerik olarak kanuna açıkça aykırı ÖYK kararının iptali için ise, 20.03.2018 tarihli Danıştay 13.Dairesi’nde dava açılmıştır.

TÜRKŞEKER özelleştirme süreci, yasal mevzuat ve yargı kararlarından anlaşılacağı üzere, özelleştirme sürecinde, öncelikle belirlenmesi ve ortaya konulması gereken husus, özelleştirme stratejisi’dir. Zira, TÜRKŞEKER bünyesinde mevcut 25 fabrikanın, hangi yöntemle özelleştirileceği, özelleştirmeden “beklenen” kamu yararının doğrulanabilmesi için, zorunlu unsurdur. Danıştay 13.Dairesi’nin 2009 tarihli kararında,

... TÜRKŞEKER’in özelleştirme programına alınmasına dair Özelleştirme Yüksek Kurulu kararı ile kararın eki özelleştirme gerekçesi ve ..dikkate alındığında şeker sektörünün arz ve talep dengesinin bozulmaması, istikrarlı işleyişin sağlanması, dışa bağımlılığın yaratılmaması, üretimde sürdürülebilirliğin sağlanması hususlarının Türkşeker’in özelleştirilmesinde esas alınan temel unsurlar olduğunun anlaşılması karşısında Türkşeker’in özelleştirilmesi sonrası bu temel unsurların sağlanması için gerekli önlemlerin alınmasının ve alınan bu önlemlerle ihaleye çıkarılmasının şart olduğu

kuşkusuzdur...

denilerek, TÜRKŞEKER özelleştirmesinin, alelade bir tesis, bir fabrika özelleştirmesi/satışı değil, sektörde üretiminin sürdürülebilirliğinin sağlanması temelinde, ülke şeker arzını dikkate alan/garantileyen bir strateji gerektirdiği, ortaya konulmuştur. Bu çerçevede, kamuoyuna açıklanan son ÖYK kararı 2008/50 sayılı ÖYK kararı olup, bu kararda da “portföy bazında” özelleştirme stratejisi kabul edilmiştir. Ancak, Şeker İş Sendikası tarafından açılan davaya sunulan ÖİB cevapları ile varlığı öğrenilen 17.01.2018 tarihli ÖYK kararı ile, 12.08.2018 tarih ve 2008/50 sayılı ÖYK kararında değişiklik yapıldığı görülmüştür.

Şubat 2018’de başlatılan özelleştirme ihalesine dayanak gösterilen 2018/7 sayılı ÖYK kararının hukuki geçerliliğinin değerlendirilebilmesi için değişiklik sonrası durumu görmek gerekmektedir. 2008/50 sayılı ÖYK kararı değişiklikten sonra şu hale getirilmiştir;

Kurulumuzun, 08.10.2007 tarih ve 2007/57 sayılı kararı çerçevesinde özelleştirme programına alınan Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ. (TÜRKŞEKER AŞ.) ile ilgili olarak;

a) Danıştay İDDK'nun 12.06.2008 tarihli ve 2008/497 sayılı kararı ile yürütülmesinin durdurulmasına karar verilen Türkşeker AŞ. ile ilgili Kurulumuzun 08.10.2007 tarihli ve 2007/57 sayılı kararı ile 14.07.2008 tarihli ve 2008/42 sayılı kararımızın iptaline,

b) TÜRKŞEKER AŞ.deki hazineye ait hisselerin özelleştirme programına alınmasına,

c) Türkşeker'e ait fabrikaların ve diğer taşınmazlar ile varlıkların "satış" yöntemi ile özelleştirilmesine

karar verilmiştir.

Bu son haliyle, Türkşeker AŞ. özelleştirme yol haritasını belirleyen, temel/esaslı hususları karara bağlayan bir ÖYK karardan bahsetmek, imkansız hale gelmiştir. Değişiklikle,

- alıcılara 5 yıl süreyle üretim şartı getirilmesi zorunluluğu,
- özelleştirmeye hangi fabrikalardan başlanıp hangi sıranın izleneceği,

gibi esaslı unsurlar ÖYK kararı metninden çıkarılarak, bu tür kararları alma yetkisi idareye/ÖİB'ye bırakılmıştır. Hatta, öyle ki, kaldırılan c/8 bendinde “bu karar ile ilgili yapılması gerekli işlemlerin İdare tarafından yerine getirilmesine” hükmü yer aldığından, daha öncesinde ÖİB'ye bırakılan uygulama yetkisi bile, ÖYK kararının yeni halinde yer almamaktadır. Bu haliyle, dayanak ÖYK kararı, yasal unsurları taşımayan, Türkşeker özelleştirmesine dair yol haritası ve yöntemi içermeyen, esaslı kararların tümünü ÖİB'ye bırakan/devreden bir işleme dönüşmüştür.

Nitekim, açılan davalara verilen ÖİB cevaplarından, ihaleye çıkarılan fabrikaların ve dolayısıyla

sonraya bırakılan fabrikaların seçimini bizzat ÖİB'nin yaptığı, açıkça ifade edilmiştir. Yani, hangi fabrikaların hangi sırayla ve hangi koşullarda özelleştirme ihalesine konu olacağı, 4046 sayılı Kanun hükümlerine açıkça aykırı olarak, ÖİB kararına bırakılmıştır.

İdare, gizli tutulan 2018/7 sayılı ÖYK kararı ile yeni bir strateji belirlendiğini ifade ederken, coğrafi bazda portföy grupları yönteminden münferiden, tek tek fabrika satışına geçişi gerekçelendirmeye çalışmıştır. Buna göre,

- a. portföy bazlı ihaleye katılımcı ilgisinin “sınırlı” kaldığı,
- b. münferiden yapılacak satış ihalesine, yerel, orta ve küçük ölçekli yatırımcıların katılma olasılığının daha yüksek olduğu,
- c. bu şekilde yapılacak özelleştirmede kamuoyu algısının daha “olumlu” olacağı,

düşünülmektedir denilmiştir. Fakat yazıldığı gibi, münferiden yapılacak satış ihalesine yerel, orta ve küçük yatırımcının katılabilmesi, sürecin aleni yürütülmesi ile makul bir zaman dilimine yayılması sağlanmadığından bu gerekçelerin altı boş kalmıştır. Bu tür süreçlere daha önce katılmamış, güçlerini birleştirerek, kamusal üretim sürecine sadık kalabilecek yatırımcıların bu işe yönelebilmesi, ihale şart ve koşullarının çok önceden ilan edilmesi, yeterli ve makul bir sürede hazırlıkların yapılabilmesini gerektirdiğinden, gizli tutulan, bir ay süre tanınan bir ihale sürecinde sayılan türde yatırımcıların ihaleye teklif verebilmesi, ihaleyi kazanabilmesi mümkün olmamıştır.

ÖİB, hiçbir şekilde esaslı noktası kamuoyuna açıklanmayan “yeni” strateji raporuna dayalı olarak hareket ederken/hareket ettiğini iddia ederken, bu özelleştirmenin ülke ve toplum yararı hilafına yapıldığı gerçeği karşısında, kendiliğinden oluşan, siyaset üstü toplumsal mutabakatı görmezden gelmiştir. Bu durum o kadar açıktır ki, pek çok siyasiye, ihale sürecine dair gerçek dışı açıklamalar yaptırılmıştır. Bu açıklamalarda,

- (a) *tek tek satışa çıkarılan tüm fabrikaların, kapasitelerini arttırarak üretime devam edecekleri,*
- (b) *hiçbir fabrikanın üretimi sonlandırmayacağı, hiçbir fabrikanın kapanmayacağı,*
- (c) *TÜRKŞEKER'e ait fabrikalardan, satış dışı bırakılan 11 fabrikanın devlette kalacağı,*
- (d) *özelleştirme sonrasında halkın daha ucuza şeker yemesinin sağlanacağı,*
- (e) *satış sonrasında üretim kotasını dolduramayan şirketlerden fabrikaların geri alınacağı,*

çalışanların haklarının koruma altına alındığı, gibi, yazılı belge ve dokümanlara uymayan ifadeler kullanıldığı görülmüştür. Bunlara karşı 12.03.2018 tarihinde Sendikamız tarafından Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'ye ait Bor, Çorum, Kırşehir, Yozgat, Erzincan, Erzurum, Iğın, Kastamonu, Turhal, Afyon, Alpullu, Burdur, Elbistan ve Muş Şeker Fabrikalarının “Satış” yöntemi uygulanmak suretiyle

“Pazarlık Usulü” ile ayrı ayrı özelleştirilmek üzere, başlatılan ihale sürecinde, kamuoyunda bilgi kirliliği yaratmaya yönelik açıklamalar gözetilerek, ihale sürecinde hassas bilgilerin cevaplanması istemini içerir yasal başvuruda bulunulmuştur. Bu açıklamaların doğru olup olmadığı, neye dayandığının bildirilmesi istenmişse de, ÖİB siyasetleri yalanlamak pahasına, tam bir açıklama yapmaktan kaçınmıştır.

Nitekim 2012 yılına kadar devam eden süreçte ÖİB, TÜRKŞEKER bünyesindeki fabrikaların önemli bir kısmının kapatılabileceğini, bizzat savunma dilekçelerinde ifade etmekten kaçınmamıştır. 2009 yılında açılan dava dosyasına ÖİB tarafından sunulan cevapta, Şartname’de mevcut üretim şartının “tüm fabrikalarda üretimin devamını içermediği” belirtilerek, bazı fabrikalarda pancar işleme yapılsa da, pancar üreticisi ve müşterilere coğrafi yakınlık nedeniyle alıcı şirketin depolama, paketleme ve dağıtım gibi fonksiyonları için ekonomik fayda sağlayabileceğini, ifade edilirken, özelleştirme süresini uzatan 2010/64 sayılı ÖYK kararının iptali için Sendika tarafından Danıştay 13.Dairesinin 2011/1674 E. sayılı dosyasına sunulan 04.07.2011 tarihli idare savunmasında da, .. fabrika bazında üretim şartı ölçek ekonomisine imkan vermeyen, fabrika maliyetleri nedeniyle sektör verilerine göre verimli/karlı çalışması mümkün olmayan fabrikaların üretime zorlanması demek olacaktır ki bu durumda özelleştirmenin mümkün olmayacağı, böyle bir yaklaşım kamu yararına da olamayacağı biline bir gerçektir..diyerek, açıkça fabrikaların bir kısmında üretiminin sona ereceği, kabul edilmektedir.

Sendikamız 26.02.2018 tarihinde BİMER aracılığıyla Rekabet Kurumu’ na 14 şeker fabrikasının özelleştirilmesine dair başlatılan süreç öncesinde Rekabet Kurumu’na ön bildirim yapıp yapılmadığı, yapıldı ise tarihi, tek tek fabrika satışının mümkün olduğuna dair bildirim olup olmadığına dair yasal başvuruda bulunmuştur.

07.03.2018 tarihinde Rekabet Kurumu tarafından, “4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (4054 sayılı Kanun)’un 7. maddesi ile 27. Maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi uyarınca, ÖİB veya diğer kamu kurum veya kuruluşlarınca gerçekleştirilecek devirlerin hukuki geçerlilik kazanabilmeleri için Kuruma yapılacak ön bildirimlerde ve izin başvurularında takip edilecek usul ve esasların belirlenmesi amacıyla 2013/2 sayılı Tebliğ çıkarılmıştır. Tebliğ’in 3. maddesinde, özelleştirilecek teşebbüs ya da mal veya hizmet üretimine yönelik birimin cirosunun 30 milyon Türk Lirasını aşması halinde işlemin ön bildirim tabi olduğu düzenlenmiştir. 2013/2 sayılı Tebliğ’in 4. maddesinde ise, Rekabet Kurulu (Kurul)’nun, 24 iş günü içerisinde oluşturulacak ilgili mesleki daire görüşünün yanı sıra, bu görüşe cevaben 6 iş günü içerisinde ÖİB’den alınacak görüşü de dikkate alarak, 10 iş günü içerisinde görüşünü oluşturacağı hükme bağlanmıştır.

ÖİB tarafından yapılan ve Kurum kayıtlarına 06.02.2018 tarih, 1135 sayı ile intikal eden ön bildirim bu kapsamda değerlendirilmiş ve hazırlanan Mesleki Daire Görüşü 19.02.2018 tarih, 2274 sayılı yazı ile ÖİB’ye gönderilmiştir. ÖİB’ndan gelen 19.02.2018 tarih ve 1463 sayılı görüşü müteakiben Rekabet Kurulu 18-06/94-M sayılı kararı ile görüşünü oluşturmuş ve görüş 20.02.2018 tarih ve 2357 sayılı yazı ile ÖİB’na bildirilmiştir.” şeklinde cevaplanmıştır. Ayrıca Sendikamız 12.03.2018 tarihinde Bimer kanalıyla Rekabet Kurumundan tek tek fabrika bazında yapılacak bir özelleştirme işleminin hangi

çerçeve de anayasa 167. madde hükmü ve Rekabet Kanunu hükümlerine uygun bulunduğuna dair bilgi edinme başvurusunda bulunmuştur.

16.04.2018 tarihinde 14 fabrikanın satış yöntemiyle pazarlık usulü uygulanmak suretiyle ayrı ayrı özelleştirilmesinin teminen ihaleye çıkılmasına ilişkin ihale oluru kararının iptali ve yürütmesinin durdurulması davasında yürütmenin durdurulması hakkında istemin reddi kararı verilmiş olup, gerekçeler; şeker fabrikalarının özelleştirilmesini teminen ihaleye çıkarılmasına ilişkin işlemlerde Kanuna aykırılık bulunmadığı, ihale şartnamelerinde her bir fabrika için üretimi garanti altına alacak kota miktarlarına ilişkin düzenlemelere yer verildiği, üretim taahhüdünün eksik ya da hiç yerine getirilmediğinde her bir fabrika için ayrı ayrı teminatlar öngörüldüğü, şeker üretimini koruyucu düzenlemelere yer verildiği ve pancar üreticilerinin korunmasına yönelik olarak üreticilerin talebi halinde üretim sözleşmelerini yenileyeceği şeklinde belirtilmiştir. 19.12.2018 tarihinde yapılan itiraza karşılık, 18.04.2019 tarihinde itiraza ret verilerek, karar kesinleşmiştir.

Ayrıca aynı gerekçeler, 26 şeker fabrikası çalışanı ve pancar çiftçisinin adına açılan 14 fabrikanın satış yöntemiyle pazarlık usulü uygulanmak suretiyle ayrı ayrı özelleştirilmesinin teminen ihaleye çıkılmasına ilişkin ihale oluru kararının iptali ve yürütmesinin durdurulması davasında 02.05.18 tarihli yürütmenin durdurulması hakkında istemin reddi kararında yer bulmuştur.

Sendikamızca sürdürülen hukuki süreç bu bölümün akabinde yer almaya devam edecektir. 06.04.2018 tarihinde Bor Şeker Fabrikası ve Kırşehir Şeker Fabrikasının nihai pazarlık görüşmeleri yapılmıştır. 06.04.2018 tarihinde yapılan nihai pazarlık görüşmelerinde, özelleştirme kapsam ve programında bulunan Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'ye ait Bor Şeker Fabrikasının özelleştirilme ihalesi nihai pazarlık görüşmesinde en yüksek teklif 336.000.000-TL ile Doğu Yıyecek ve İçecek Üretim Sanayi Ticaret AŞ tarafından verilmiştir. Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'ye ait Kırşehir Şeker Fabrikasının özelleştirilme ihalesi nihai pazarlık görüşmesinde en yüksek teklif 330.000.000-TL ile Tutgu Gıda Turizm İnşaat İmalat İthalat İhracat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. tarafından verilmiştir.

Sonraki süreçte, Doğu Yıyecek ve İçecek Üretim Sanayi Ticaret AŞ'nin yüzde 51, DSL İnşaat Sanayi ve Ticaret AŞ'nin yüzde 49 pay sahibi olduğu Bor Şeker A.Ş. unvanı altında bir şirket kurulmuş ve bu şirket ile 20.09.2018 tarihinde satış sözleşmesi imzalanarak bahse konu fabrika söz konusu şirkete devredilmiştir. Bor Şeker Fabrikası'nın 04.05.2018 tarih ve 2018/49 sayılı ÖYK kararı ve ilgili yasal mevzuat aykırı olarak Bor Şeker AŞ. Şirketine devrinin yapılmasına dair davalı idare kararları ile 20.09.2018 tarihli Varlık Satış Sözleşmesi'nin iptali ile dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması istemini içerir dava 26.09.2018 tarihinde açılmıştır. 17.01.2019 tarihinde yürütmenin durdurulmasına ret kararı verilmiştir. Bor Şeker Fabrikası'nın ilgili yasal mevzuata aykırı olarak devrine ilişkin yürütmenin durdurulması istemiyle açılan iptal davası, Danıştay 13.Dairesi'nin 2018/3505 E. sayılı dosyasında görülmeye devam etmektedir. 26.09.2018 tarihinde açılan davada yürütmenin durdurulması

istemimiz hakkında bugün itibariyle hala bir karar verilmemiştir. Devrin hukuka uygun olduğunu belirten Damıstay Savcı Görüşü tarafımıza tebliğ edilmiş olup; bu görüşün hukuka aykırılığını belirttiğimiz 13.03.2020 tarihli dilekçemiz dava dosyasına sunulmuştur. Dosyada yürütmenin durdurulması hakkında karar verilmesi beklenilmektedir.

09.04.2018 tarihinde Çorum Şeker Fabrikası ve Yozgat Şeker Fabrikasının nihai pazarlık görüşmeleri gerçekleştirilmiş, Çorum Şeker Fabrikasının özelleştirilme ihalesi nihai pazarlık görüşmesinde en yüksek teklif 528.000.000-TL ile Safi Katı Yakıt Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından verilmiştir. Yozgat Şeker Fabrikasının özelleştirilme ihalesi nihai pazarlık görüşmesinde en yüksek teklif 275.000.000-TL ile Doğu Yıyecek ve İçecek Üretim Sanayi Tic. A.Ş. tarafından verilmiştir.

ÖİB tarafından 21.02.2018 tarihinden itibaren ihale ilanına çıkılan Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. ye ait Erzincan Şeker Fabrikası ve Kastamonu Şeker Fabrikası'nın özelleştirme ihaleleri için 11.04.2018 olan son teklif verme tarihi 18.04.2018 tarihine kadar uzatılmıştır.

16 Nisan 2018 Türkşeker`e Ait Erzurum Şeker Fabrikası, Turhal Şeker Fabrikası ve Ilgın Şeker Fabrikasının Özelleştirme İhaleleri Nihai Pazarlık görüşmeleri yapılmış, Turhal Şeker Fabrikasının özelleştirme ihalesi nihai pazarlık görüşmesinde en yüksek teklif 569.000.000-TL ile Kayseri Şeker Fabrikası A.Ş. tarafından verilmiştir. Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. ye ait Ilgın Şeker Fabrikasının özelleştirme ihalesi nihai pazarlık görüşmesinde en yüksek teklif 637.000.000- TL ile Alteks Tekstil Turizm İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından verilmiştir.

Satışı gerçekleşmeyen Erzurum ve Erzincan şeker fabrikalarına ilişkin olarak 20.04.18 tarihinde Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (İdare) tarafından, İdare'nin %100 hissesine sahip olduğu Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. ye ait Erzincan Şeker Fabrikası ile Erzurum Şeker Fabrikası birlikte olmak üzere, 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun çerçevesinde "Satış" yöntemi ile özelleştirileceği kamuoyuna duyurulmuştur. Son teklif verme tarihi 04.05.18 olarak belirlenmiştir.

26.04.2018 tarihinde Afyon Şeker Fabrikası, Burdur Şeker Fabrikası ve Elbistan Şeker Fabrikasının özelleştirme ihaleleri nihai pazarlık görüşmeleri yapılmış, Afyon Şeker Fabrikasının özelleştirme ihalesi nihai pazarlık görüşmesinde en yüksek teklif 725.000.000-TL ile Doğu Yıyecek ve İçecek Üretim Sanayi Ticaret A.Ş. tarafından verilmiştir. Burdur Şeker Fabrikasının özelleştirme ihalesi nihai pazarlık görüşmesinde en yüksek teklif 487.000.000-TL ile Erser Grup Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.- Sterk Plast Ltd. Ortak Girişim Grubu tarafından verilmiştir. Elbistan Şeker Fabrikasının özelleştirme ihalesi nihai pazarlık görüşmesinde en yüksek teklif 297.000.000-TL ile Mutlucan Tuz Madencilik İnşaat Turizm Otomotiv Petrol Nakliye Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından verilmiştir.

27.04.2018 tarihinde Alpullu Şeker Fabrikası, Muş Şeker Fabrikası ve Kastamonu şeker fabrikasının özelleştirme ihaleleri nihai pazarlık görüşmeleri yapılmış, Alpullu Şeker Fabrikasının özelleştirme ihalesi nihai pazarlık görüşmesinde en yüksek teklif 150.000.000- TL ile Binbirgıda Tarım ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından verilmiştir. Muş Şeker Fabrikasının özelleştirme ihalesi nihai

pazarlık görüşmesinde en yüksek teklif 230.200.000-TL ile MBD İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.-Öz Er-Ka İnşaat Turizm Elektrik Taahhüt Ticaret ve Sanayi A.Ş. Ortak Girişim Grubu tarafından verilmiştir.

10.05.2018 tarihinde Erzincan Şeker Fabrikası ile Erzurum Şeker Fabrikasının birlikte Özelleştirme İhalesi Nihai Pazarlık Görüşmesi yapılmış, pazarlık görüşmesinde en yüksek teklif 287.000.000-TL ile Albayrak Turizm Seyahat İnşaat Ticaret A.Ş. tarafından verilmiştir.

Kastamonu Şeker Fabrikası ihalesi iptal edilmiş, diğer 13 fabrikanın özelleştirme ihaleleri teknik olarak sonuçlandırılarak ÖYK'nun onayına sunulmuşlardır. Satışlar, ÖYK'nun muhtelif kararları ile onaylanarak resmi gazetede yayımlanmıştır.

07.05.2018 tarihinde Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'ye ait Turhal, Yozgat, Bor, Kırşehir, Çorum Şeker Fabrikalarının her biri için "Satış" yöntemi uygulanmak suretiyle "Pazarlık Usulü" ile özelleştirilmek üzere yapılan ihale sonucunda İhale Komisyonu tarafından verilen kararın onaylanmasına, satış sözleşmesinin imzalanması ve karar gereklerinin yerine getirilmesi konusunda idarenin yetkili kılınmasına dair 04.05.2018 tarih ve 2018/48 sayılı ÖYK kararının iptali, dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması istemli dava açılmıştır.

10.05.2018 tarihinde Iğın Şeker Fabrikası'nın "Satış" yöntemi uygulanmak suretiyle "Pazarlık Usulü" ile özelleştirilmek üzere yapılan ihale sonucunda İhale Komisyonu tarafından verilen kararın onaylanmasına, satış sözleşmesinin imzalanması ve karar gereklerinin yerine getirilmesi konusunda idarenin yetkili kılınmasına dair 09.05.2018 tarih ve 2018/61 sayılı ÖYK kararının iptali, dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması istemli dava açılmıştır.

15.05.2018 tarihinde Türkşeker'e ait fabrikaların ve diğer taşınmazlar ile varlıkların satış yöntemiyle özelleştirilmesine ilişkin özelleştirme yüksek kurulu kararının iptali ve yürütmesinin durdurulması davasında, öngörülen şartların bulunmaması nedeniyle yürütmenin durdurulmasının reddi kararı verilmiştir.

16.05.2018 tarihinde Afyon Şeker Fabrikası'nın "Satış" yöntemi uygulanmak suretiyle "Pazarlık Usulü" ile özelleştirilmek üzere yapılan ihale sonucunda İhale Komisyonu tarafından verilen kararın onaylanmasına, satış sözleşmesinin imzalanması ve karar gereklerinin yerine getirilmesi konusunda idarenin yetkili kılınmasına dair 11.05.2018 tarih ve 2018/63 sayılı ÖYK kararının iptali, dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması istemli dava açılmıştır.

29.05.2018 tarihinde Sendikamız, Bor, Çorum, Kırşehir, Yozgat, Iğın, Turhal ve Afyon Şeker Fabrikalarının "Satış" yöntemi uygulanmak suretiyle "Pazarlık Usulü" ile ayrı ayrı özelleştirilmek üzere, başlatılan ihale sürecinde, ÖYK kararlarının geçerliliği bulunmadığından, şeker fabrikalarının devir işlemlerinin durdurulması, devir işlemi tesis edilmemesi, belirsiz durumda yapılacak devir vb işlemler nedeniyle oluşacak kamu zararından ÖİB yetkililerinin sorumlu olacağını bildirir ÖYK Kararının geçersizliği nedeniyle şeker fabrikası devirlerinin yapılmama istemli yasal başvuruda bulunmuştur.

06.06.2018 tarihinde Burdur, Alpullu, Muş, Elbistan Şeker Fabrikalarının “Satış” yöntemi uygulanmak suretiyle “Pazarlık Usulü” ile özelleştirilmek üzere yapılan ihale sonucunda İhale Komisyonu tarafından verilen kararın onaylanmasına, satış sözleşmesinin imzalanması ve karar gereklerinin yerine getirilmesi konusunda idarenin yetkili kılınmasına dair 31.05.2018 tarih ve 2018/66 sayılı ÖYK kararının iptali, dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması istemli dava açılmıştır.

06.06.2018 tarihinde Erzincan ve Erzurum Şeker Fabrikası'nın “Satış” yöntemi uygulanmak suretiyle “Pazarlık Usulü” ile özelleştirilmek üzere yapılan ihale sonucunda İhale Komisyonu tarafından verilen kararın onaylanmasına, satış sözleşmesinin imzalanması ve karar gereklerinin yerine getirilmesi konusunda idarenin yetkili kılınmasına dair 04.06.2018 tarih ve 2018/69 sayılı ÖYK kararının iptali, dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması istemli dava açılmıştır. ÖYK kararının yürütmesinin durdurulması ve iptali talebine karşılık olarak 14.06.2018 tarihi itibarıyla verilen ÖİB cevaplarının ardından 26.06.2018 tarihli Bor, Kırşehir, Çorum, Yozgat; 06.07.2018 tarihli Turhal ve Ilgın; 14.09.2018 tarihli Afyon, Alpullu, Muş, Erzincan-Erzurum, Burdur, Elbistan Şeker fabrikaları için yürütmeyi durdurma ret kararı verilmiş olup, Bor Şeker Fabrikası'na dair daire henüz işlem yapmamıştır.

Gelinen noktada, ihaleye çıkılan on dört fabrikanın on üçü hakkında ihale süreçleri tamamlanmış, Yozgat, Ilgın, Burdur ve Alpullu fabrikalarının ihale süreçlerinin sonuçlanması ve devre onay veren ÖYK kararlarının Mayıs 2018'de yayımlanmasına rağmen geçen sürede devir işlemleri yapılmamıştır. ÖİB'nin uymakla yükümlü olduğu “Özelleştirme Uygulamalarında Değer Tesbiti ve İhale Yönetmeliği”nin “sözleşmeye davet” başlıklı 19.maddesinde,

Madde 19- *İhale sonuçlarının onaylanmasından sonra İdare tarafından süre belirtilmek suretiyle sözleşme imzalanması hususunda ihale üzerinde kalan teklif sahibine yazılı bildirimde bulunulur. İdarece uygun görülmesi halinde bir defaya mahsus olmak üzere ek süre verilebilir. (Ek cümle:RG-28/12/2005-26037) İdareden kaynaklanan sebeplerle, verilen süre içerisinde sözleşmenin imzalanmaması durumunda, birden fazla ek süre verilebilir. İdarece verilen süre içerisinde ihale üzerinde kalan tarafından istenilen teminatın verilmemesi, diğer yükümlülüklerin yerine getirilmemesi ve sözleşme imzalanmaması, halinde alınan teminatlar İdare lehine irat kaydedilir ve kararda yer alması halinde diğer teklif sahiplerine sırası ile aynı usul uygulanır.*

hükmü bulunmaktadır. Buna göre, ihalenin onaylanmasına dair ÖYK kararının yayımlanmasından sonra, davalı ÖİB tarafından verilen sürede varlık satış sözleşmesinin imzalanması, akabinde de fiili devir işleminin yapılması gerekmektedir.

Anılan yasal düzenlemeye ve aradan geçen, ihale sürecini aşan süreye rağmen, beş fabrika (Bor, Burdur, Alpullu, Yozgat, Ilgın) için sürecin sonlandırılmamasının mevzuata aykırı olması ve kamu zararına neden olması nedeniyle davalı ÖİB'ye 28.08.2018 tarihli dilekçe ile başvuruda bulunarak,

a. Özelleştirme Uygulamalarında Değer Tesbiti ve İhale Yönetmeliği'nin “sözleşmeye davet” başlıklı 19.maddesi çerçevesinde, Mayıs ayında sonlanan süreç sonrasında, TÜRKŞEKER fabrikalarından devri

yapılmayan Bor, Yozgat, Iğın, Burdur, Alpullu fabrikaları ile 17.08.2018 tarihi itibarıyla devredildiği ifade edilen Afyon Şeker fabrikası alıcılarına,

i. sözleşme imzalanması için NE KADAR SÜRE VERİLDİĞİ,

ii. Başlangıçta verilen sürelerin UZATILIP UZATILMADIĞI,

iii. Süre uzatımı söz konusu ise buna dair idare kararlarının birer örneklerinin tarafımıza verilmesi,

iv. halen devri yapılmayan beş fabrika için hangi aşamada bulunduğu, kamu zararına neden olan bu süreçle ilgili mevzuat hükümlerinden kaçınılmasının gerekçesinin ne olduğu,

b. konularında tarafımıza bilgi ve belge verilmesi ile, mevzuata aykırılık söz konusu olması durumunda, kamu yararı ve hizmet gerekleri de gözetilerek, teminatların irad kaydedilmesi ile

takip eden işlemlerin tesisi ile tarafımıza Anayasa'nın 40.maddesi hükümleri doğrultusunda bilgi verilmesi istenilmiştir.

Bu başvurumuza verilen 07.09.2018 tarihli idare cevabında, iyi yönetim ve şeffaflık ilkeleri tümüyle gözardı edilerek, "Alpullu, Bor, Burdur, Iğın ve Yozgat şeker fabrikalarının sözleşme süreçlerinin ilgili mevzuat çerçevesinde halen sürdürüldüğü" gibi hiçbir somut bilgi içermeyen cevap verilmiştir. ÖİB'nin süre uzatımı konusunda bilgi vermemesi nedeniyle, üretim/kampanya sürecine kadar devir yapıp yapılmayacağı beklenirken, 24.09.2018 tarihinde Iğın Şeker Fabrikası, 01.10.2018 tarihinde Alpullu Şeker Fabrikası, 01.10.2018 tarihinde Yozgat Şeker Fabrikası, 03.10.2018 tarihinde Burdur Şeker Fabrikası tarafından yapılan ilan ile kampanyanın TÜRKŞEKER tarafından yapılacağı bildirilerek, gerekli işlemlerin planlaması çalışanlara aktarılmıştır.

Bu süreç, fabrikalarla ilgili ÖYK kararları sonrasında, alıcıya fabrikayı devralması için verilen, genellikle bir ay olarak belirlenen sürenin BİRDEN FAZLA KEZ uzatıldığını, en nihayetinde, ihale tasarımına aykırı olarak 2018-2019 kampanyasını TÜRKŞEKER yapacak şekilde son bir süre uzatım kararı verildiğini ortaya koymaktadır.

Bu çerçevede; Alpullu, Burdur, Yozgat, Iğın Şeker Fabrikalarının, özelleştirme süreci sonunda ilgili alıcılara devri için öngörülen süreyi, ilgili ÖYK kararları ve 4046 sayılı Kanun ve ilgili yasal mevzuat hükümlerine açıkça aykırı olarak 2018-2019 kampanyası sonrasına uzatan, tarih ve sayısı başvuruya rağmen tarafımıza bildirilmeyen davalı idare kararı için dava açma zorunluluğu doğmuştur.

Bu nedenle, Danıştay 13. Daire'ye, 19.10.2018 tarihinde Alpullu Şeker Fabrikası ile 22.10.2018 tarihinde Burdur, Yozgat, Iğın Şeker Fabrikalarının, özelleştirme süreci sonunda ilgili alıcılara devri için öngörülen süreyi, ilgili ÖYK kararları ve 4046 sayılı Kanun ve ilgili yasal mevzuat hükümlerine açıkça aykırı olarak 2018-2019 kampanyası sonrasına uzatan, tarih ve sayısı tarafımıza bildirilmeyen davalı idare kararının iptali ile dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması istemini içerir davalar açılmıştır. 17.01.2019 tarihinde, Yozgat, Burdur, Iğın, Alpullu Şeker Fabrikaları için yürütmeyi durdurma istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığı kararı verilmiştir.

Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 31.05.2018 tarihli ve 2018/66 sayılı Kararı ile Binbirgıda Tarım Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.(Alıcı)'ye 150.000.000.-TL bedelle satışına karar verilen Alpullu Şeker Fabrikası'nın Varlık Satış Sözleşmesi, 30.11.2018 tarihinde imzalanmıştır.

Süreç itibariyle, Türkşeker'e ait 10 şeker fabrikasının (Afyon, Alpullu, Bor, Çorum, Elbistan, Erzincan, Erzurum, Kırşehir, Muş, Turhal) alıcılara devirleri gerçekleşmiş olup, T.C. Cumhurbaşkanlığının 25.12.2018 tarihli ve 505 sayılı Kararı ile itibariyle Burdur, Iğın ve Yozgat şeker fabrikalarının nihai devir kararları iptal edilmiştir. 2018 yılı şeker özelleştirmesine ilişkin ihale, ÖYK karar, fiili devir ve iş akitleri fesih tarihlerini içerir bölümün tablo, özelleştirme bölümünün sonunda bilginize sunulmuştur.

Faaliyetlerini 25 şeker fabrikası ile sürdürmekte iken yapılan özelleştirmeler sonrası fabrika sayısı 15'e düşen TÜRKŞEKER'in pancar şekeri sektöründe %65 olan kapasitedeki payı %37'ye, %56 olan kotadaki payı ise %36'ya düşmüştür. TÜRKŞEKER mevcut pazar payı ile halen sektörün en güçlü oyuncusu olmaya devam etmektedir.

ÖYK'nın 17.01.2018 tarihli ve 2018/07 sayılı Kararı ile Türkşeker'in özelleştirme işlemlerinin 31.12.2023 tarihine kadar tamamlanmasına karar verilmiştir.

Devam eden süreçte, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. ye ait Bor, Çorum, Kırşehir, Yozgat, Erzincan, Erzurum, Iğın, Kastanonu, Turhal, Afyon, Alpullu, Burdur, Elbistan ve Muş Şeker Fabrikalarının satış yöntemiyle ve pazarlık usulü uygulanmak suretiyle ayrı ayrı özelleştirilmesini teminen ihaleye çıkarılmasına ilişkin 19.02.2018 tarihli ihale oluru kararının iptaline yönelik Sendikamız ve üreticiler adına açılan her iki dava, 19.12.2018 tarihinde oyçokluğuyla reddedilmiştir.

Yani Kurul tarafından 4046 sayılı Kanun'da yer alan usul ile ekonomide verimlilik artışı ve kamu giderlerinde azalma sağlama amacına uygun olarak tesisi edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

TÜRKŞEKER'e ait fabrikaların ve diğer taşınmazlar ile varlıkların satış yöntemiyle özelleştirilmesine ilişkin Özelleştirme Yüksek Kurulunun 17.01.2018 tarih ve 2018/07 sayılı kararının iptali istemimiz ise 19.12.2018 tarihinde oybirliğiyle reddedilmiştir.4046 sayılı Kanun uyarınca, Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun, özelleştirme programına alınan kuruluşların devredilmesine ilişkin özelleştirme yöntemlerinden hangisi ile özelleştirileceğine karar verme yetkisine haiz olduğu ve bu yetkisini Kanun uyarınca verilen görevler kapsamında kullandığı dikkate alındığında, Türkşeker'e ait fabrikaların ve diğer taşınmazlar ile varlıklarının özelleştirme yönteminin belirlenmesine ilişkin dava konusu Kurul kararında hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Öte yandan, TÜRKŞEKER'e ait Yozgat, Iğın, Burdur Şeker fabrikalarının 4046 sayılı özelleştirme uygulamaları hakkında kanun hükümleri çerçevesinde satış yöntemi ile özelleştirilmesini teminen yapılan ihale sonucunda alınan ihale komisyonu kararının onaylanmasına ilişkin Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 04.05.2018 tarih ve 2018/46 sayılı kararının iptaline karar verdiği, dolayısıyla davanın konusunun kalmadığı gerekçesiyle 17.01.2019 tarihinde "konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına" oyçokluğu ile karar verilmiştir.

Süreç içerisinde Sendikamızca, Danıştay Onüçüncü Dairesi'nin 17.01.2019 tarih ve E:2018/1526, K:2019/158 sayılı kararının temyizden incelenerek bozulmasına dair hukuki başvurularının yapıldığı bilinmektedir. Uyuşmazlık konusu ihale sürecinin dayanağı olan Özelleştirme Yüksek Kurulu

kararının, Türkşeker'in özelleştirilmesine dair yol haritası ve yöntemini içermediği, esaslı kararların tümünün hukuka aykırı olarak Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na bırakıldığı, ihale şartnamesinin eksik ve yetersiz olduğu, ihale sürecinde aleniyet ilkesinin ihlal edilmesi nedeniyle özelleştirmeden beklenen faydanın elde edilemediği, ihale tasarımının ranta dayalı olduğuna dair Sendikamızın İDDK temyiz başvurusu 12.06.2019 tarihli kararlarla Kırşehir, Çorum, Alpullu, Muş, Afyon, Turhal, Elbistan, Erzurum ve Erzincan Şeker Fabrikaları için oy çokluğuyla reddedilmiştir.

Nitekim Danıştay dava dairelerinin nihai kararlarının temyizen incelenerek bozulması, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinde yer alan;

a) Görev ve yetki dışında bir işe bakılmış olması,

b) Hukuka aykırı karar verilmesi,

c) Usul hükümlerinin uygulanmasında kararı etkileyebilecek nitelikte hata veya eksikliklerin bulunması" sebeplerinden birinin varlığı hâlinde mümkündür.

İdari dava daireleri kurulunun yaptığı hukuki değerlendirmede temyizen yapılan bu incelemelerin karar usul ve hukuka uygun olup, temyiz dilekçesinde ileri sürülen iddiaların kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görüldüğü belirtilmiştir.

Erzurum, Alpullu, Elbistan ve Muş Seker Fabrikaları'nda, 2019/2020 pazarlama döneminde gerçekleşen üretim eksiklikleri nedeniyle eksik üretime karşılık gelen kota miktarının Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'ye aktarılması ile bu fabrikaları işleten şirketler tarafından davalı idareye verilen teminat mektuplarının nakde çevrilerek Hazine'ye gelir olarak aktarılması istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin 01/10/2020 tarih ve 157770 sayılı Özelleştirme İdaresi Başkanlığı işleminin iptaline dair başvurusuyla Sendikamız, özelleştirme sonrası sürecin yakın takipçisi olmaya devam etmiştir. 14 Haizran 2022'da tarafımıza bildirilen Danıştay 13. Dairesinin hukuki değerlendirmesinde Erzurum, Alpullu, Elbistan ve Mus Seker Fabrikaları'nda 2019/2020 pazarlama yılı gerçekleşen düşük üretim nedeniyle 4634 sayılı Seker Kanunu'nun Geçici 11. maddesi ile diğer maddeleri ve İhale Şartnamesi gereği söz konusu fabrikaların kotalarının, eksik kısımlarının Türkşeker'e aktarılması ve 2019/2020 pazarlama yılı için alınan teminatların Hazine'ye gelir olarak aktarılması gerektiği talebiyle yapılan başvuru dava konusu işleme, fabrikalarca üretim taahhüdünün yerine getirilememiş olmasının haklı sebeplerden kaynaklandığının anlaşıldığı gerekçesiyle reddedilmiştir.

29 Nisan 2021 tarihinde Cumhurbaşkanı Kararı ile özelleştirme kapsam ve programından çıkarılan Türkşeker, Türkiye Varlık Fonuna devredilmiştir. Bununla birlikte iştiraki olan Türkşeker Tarım A.Ş.'de aynı şekilde varlık fonuna aktarılmıştır. Yani, Tarım A.Ş. artık Türkşeker'in iştiraki statüsünde yer almamaktadır.

Öte yandan, 13 Kasım 2021'de de yine Resmi Gazetede yayınlanan kararla Türkşeker, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ilgili kuruluşu olmuştur. Bakıldığında devlet yönetiminde 'ilgili kuruluş' idari bir ilgilendirme şeklinde olmaktadır. Bu bakımdan ayrı bir tüzel kişiliği olan Türkşeker'in Bakanlık ile ilgilendirilmesinin, idari bir nitelik taşıdığı değerlendirilmektedir.

Şeker-İş Sendikası olarak,

- şeker özelleştirme mücadelesinde şeker fiyatlarının düşmeyeceği,
- şeker piyasasında kamu aleyhine değişen dengelerin sektörümüzü olumsuz etkileyeceği,
- pancar üreticisi boyutunda sıkıntı yaşanacağı,
- nişasta bazlı şeker ve yüksek yoğunluklu tatlandırıcı kullanımına alan açılacağı,
- sendikal açıdan şeker çalışanlarının örgütlülüğünün etkileneceği gibi birçok farklı alanda ciddi problemler yaşanacağı ortaya konulmuştur.

Buradan hareketle ülkemiz şeker fabrikaları özelleştirme süreci ve sonrasında yaşananlar, esasen gıda sektörünün bugünkü yapısal sorularına işaret eden çok yerinde bir örnektir. Kalıcı çözümlerin milli olması kadar, çarpan etkisini gözeterek hammaddenin, üretimin, sektörün, paydaşların konumunun garanti altına alınması da bir o kadar önemlidir. Burada TÜRKŞEKER gibi kurumların, kurumsal pozisyonları güçlendirilmeli, üretici birlikleri desteklenmeli, çalışanları bu sistemin ana unsurları olarak görmeli ve sorumluluk vererek krizlere, değişimlere, yeni gelişmelere dayanıklılık arttırılmalı, uzun vadeli stratejiler doğrultusunda ilerlenmelidir.